نحوه ی دلالت اختلاف حقائق بر ربوبیت الهی

«باختلاف کلیة الاجناس أی بحقایقها المختلفة»؛ اجناس را نگاه کنید، مختلف هستند. خُب، از اختلاف چطور ربوبیت در می‌آید؟ **«أي إنّها مع اختلاف حقایقها مشترکة في الدلالة علی صانعها»؛** همه در اینکه بر خالق خودشان دلالت می‌کنند، مشترک هستند. چطور اشتراک دارند؟، شبیه آن جمله‌ای که در نهج‌البلاغه شریف است یا در کتاب احتجاج است. حضرت علیه السلام فرمودند:

> «وَ لَوْ ضَرَبْتَ فِي مَذَاهِبِ فِكْرِكَ لِتَبْلُغَ غَايَاتِهَا مَا دَلَّتْكَ الدَّلَالَةُ إِلَّا عَلَى أَنَّ فَاطِرَ النَّمْلَةِ هُوَ فَاطِرُ النَّخْلَةِ لِدَقِيقِ تَفْصِيلِ كُلِّ شَيْءٍ وَ غَامِضِ اخْتِلَافِ كُلِّ حَيٍّ»[1].

منظور من این قسمت از عبارت است: **«لِدَقِيقِ تَفْصِيلِ كُلِّ شَيْءٍ وَ غَامِضِ اخْتِلَافِ كُلِّ حَيٍّ».** جلوترها عرض می‌کردم که در مورد معجزات قولی معصومین علیهم السلام، من گمانم این است که اگر بخواهند یکی از معجزات قولی امیرالمؤمنین علیه‌السلام را ردیف کنند، همین تعلیل حضرت است. حضرت می‌فرمایند: اگر فکر کنی می‌بینی خالق مورچه با خالق زنبور عسل یا درخت خرما، یکی است [و فرقی نمی‌کند]. چرا؟ **«لدقیق تفصیل کل شیء و غامض اختلاف کل حی»؛** می‌فرمایند اگر اینجور که من می‌گویم فکر کنید، می‌بینید نمی‌شود فاطر نمله با نخله دو تا باشند، بلکه یکی است. چرا؟ «لدقیق تفصیل کل شیء»؛ ببینید چه مضاف و مضاف الیه آورده‌اند! خیلی حرف در آن است! حضرت علیه السلام شما را در بینهایت کوچک می‌برند. «دق» ریزتری می‌شود. «تفصیل»؛ اشیاء را باز کن و توقف نکن. «لدقیق تفصیل»؛ مدام شیء را باز کن و در ریزتری ریز برو. بعد می‌فرمایند: «و غامض اختلاف کل حی»؛ حال که این را به این صورت ریز کردی، می‌بینی چه غامضی است! این مورچه شده است و دیگری درخت شده است. این دو را که به هم پل بزنید، می‌بینید تمام اینها تو را به این می‌رساند که مدبر این اختلاف یک واحد است. خیلی جالب است. خُب، اختلاف باید از اختلاف بیاید! اما حضرت علیه السلام می‌گویند»: خیر، در اینجا غامض اختلافی است که وقتی از تحلیل دقیق پیش آمد، می‌بینید فاطر یکی است. این عبارت خیلی عجیب است. استدلالی در اوج اعجاز است. در اینکه شما از دقیق تفصیل به واحد برسید. از اینکه در بینهایت ریز بروید، از بینهایت ریز می‌بینید، غامض اختلاف در بینهایت بزرگ، همه به یک اختلاف اندازنده بر می‌گردد. مرحوم مجلسی در اینجا این را فرمودند: «مع اختلاف حقائقها مشترکة فی الدلالة». ان شاء اللّٰه بقیه‌ی فرمایش ایشان را خودتان نگاه کنید. دنباله‌ی وجوهی که در این عبارت هست، برای بعداً.

والحمدللّٰه ربّ‌العالمین و صلّی اللّٰه علی محمد و آله الطیبین الطاهرین.

[1] نهج‌البلاغه (نسخه‌ی صبحی صالح)، ج 1، ص 271 : «وَ لَوْ ضَرَبْتَ فِی مَذَاهِبِهِ فَكِرْكِرَ لِتَبْلُغَ غَایَاتِهِ مَا دَلَّتْكَ إِلَّا عَلَى أَنَّ فَاطِرَ النَّمْلَةِ هُوَ فَاطِرُ النَّخْلَةِ».

و مرحوم طبرسی، الإحتجاج، ج 1، ص 205: «وَ لَوْ ضَرَبْتَ فِي مَذَاهِبِهِ فِكْرَكِ لِتَبْلُغَ غَايَاتِهِ مَا دَلَّتْكَ الدَّلَالَةُ إِلَّا عَلَى أَنَّ فَاطِرَ النَّمْلَةِ هُوَ فَاطِرُ النَّخْلَةِ».

بازبینی #2
ایجاد شده 27 ژوئیه 2024 15:38:03 توسط ... .
به روزرسانی شده 27 ژوئیه 2024 15:39:28 توسط ... .